

Zirai maddeler ticaretinin geliştirilmesi ve yardımlaşma hakkındaki muaddel Amerikan Kanununun 1 nci kısmı hükümleri gereğince Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında münakit 12 Kasım 1956 tarihli Anlaşmanın tasdiki hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile ilâm : 11 . VI . 1959 - Sayı : 10228)

No.
7315

Kabul tarihi
3 . VI . 1959

MADDE 1. — Zirai maddeler ticaretinin geliştirilmesi ve yardımlaşma hakkındaki muaddel Amerikan Kanununun 1 nci kısmı hükümleri gereğince Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında münakit 12 Kasım 1956 tarihli Anlaşma tasdik olunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

7 Haziran 1959

**ZİRAİ MADDELER TİCARETİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE YARDIMLAŞMA HAKKINDAKİ
MUADDEL AMERİKAN KANUNUNUN I. KISMI GEREĞİNCE TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ İLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HÜKÜMETİ ARASINDA MÜNAKİF
ZİRAİ EMTİA ANLAŞMASI**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti; her iki memleket arasında olduğu gibi diğer dost milletlerle de zirai emtia ticaretinin Amerika Birleşik Devletleri'nin bu mallara ait mütat pazarlarını değiştirmeyecek ve dünya zirai mahsul fiyatları üzerinde tesir icra etmeyecek şekilde geliştirilmesi arzusunu müşahede ederek;

Amerika Birleşik Devletlerinde istihsal edilen ihtiyaç fazlası zirai emtianın Türk lirası mukabilinde mubayaasının, ticaretin bu şekilde genişlemesine medar olacağını;

Bu satışlardan tekevvün edecek Türk liralalarının her iki memleketin menfaatine uygun şekilde kullanılacağını nazarı itibara alarak;

İhtiyaç fazlası zirai maddelerin, Zirai maddeler ticaretinin geliştirilmesi ve yardımlaşma hakkındaki muaddel Kanunun I. bölümü mucibince Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine satılmasına mütaallik anlaşmaları ve her iki Hükümetin bu gibi maddelerin ticaretinin geliştirilmesi hususunda münferiden ve müştereken ittihaz edecekleri tedbirleri tesbit eylemek maksadiyle,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Madde — I.

Türk lirası karşılığı satış

Müddetleri buğday ve mısır için 31 Ocak 1957 ve don yağı ve dondurulmuş et için 30 Haziran 1957 tarihlerinde sona erecek satınalma müsaadelerinin Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından neşredilmesi ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince kabul olunması şartıyla, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, Türk lirası karşılığında, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince yetkili kılınacak ahçılara, Zirai maddeler ticaretinin geliştirilmesi ve yardımlaşma hakkındaki Kanunun I. bölümü hükümlerine uygun olarak ihtiyaç fazlası olarak tesbit edilmiş aşağıdaki ziraat maddelerinin gösterilen miktarlar dâhilinde satışını finanse etmeyi taahhüdeyleyler.

Emtia	Tutarı (Milyon dolâr)
Buğday	31,6
Mısır	0,6
Don yağı	3,3
Dondurulmuş et	4,4
Nakliye (tahminî)	6,4
Yekûn	46,3

Yukardaki fıkraya uygun olarak neşredilecek satınalma müsaadeleri emtianın satış ve teslimi, bu şekildeki satışlardan tahassul edecek Türk liralalarının yatırılma müddet ve şartlarına ait hususlarla diğer gerekli hususları ihtiva edecektir

Madde - II.

Türk liralalarının kullanılma tarzı

1. İki Hükümet bu Anlaşma gereğince yapılacak satışlar dolayısıyla Amerika Birleşik Devletleri hesabında birikecek Türk liralalarının, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetince tesbit edilecek tarz ve öncelik sırası dâhilinde, aşağıda gösterilen maksat ve miktarlara göre sarf edilmesi hususunda mutabıktırlar:

(a) Birleşik Devletler zirai mahsulleri için yeni piyasa imkânları temini, milletlerarası eğitim mübadelesi, kitap ve gazetelerin tercüme, neşir ve dağıtım faaliyetlerinin finansmanı ve kanununun 104 (a), 104 (h), 104 (i) ve 104 (f) fıkralarına uygun olarak Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin Türkiye'de yapacağı diğer masrafların karşılanması için, 21 900 000 dolâr karşılığı Türk lirası.

(b) Kanununun 104 (j) fıkrasında derpiş edilen tipteki yardımlar için, âzami 1 250 000 dolâr karşılığı Türk lirası.

(c) Kanununun 104 (g) fıkrası gereğince Türkiye'nin iktisadi kalkınması için Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine yapılacak ikrazat için, 23 150 000 dolâr karşılığı Türk lirası. Bu ikrazata ait müddet ve şartlar her iki hükümet arasında akdedilecek ek bir Anlaşmaya dercolunacaktır. Âzami 6 000 000 dolâr karşılığı Türk lirası veya kanununun 104 (g) fıkrasında derpiş edilen iktisadi kalkınma ikrazatına tahsis edilecek Türk liraları yekûnunun % 25 i, bu iki rakamdan hangisi daha büyükse o miktar, her iki hükümetçe üzerinde anlaşılacak usul tahtında, müesses banka kolaylıkları vasıtasıyla, hususi teşebbüse ikrazda bulunulması maksadına ayrılacaktır. İkraz, resülmal ve faizi Birleşik Devletler dolâriyle ödenmek üzere, dolâr olarak veya, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin kullanacağı hıyar hakkına müsteniden, Türk lirası ile yapılacak tediyeler, her tediyeye cari kambiyo rayici üzerinden hesaplanmak üzere, Türk lirası olarak ifade olunacaktır. İkraz meblâğları, bunların kullanılma şekline mütedair olarak yapılacak mukaddem bir anlaşmayı mütaakıp ödenecektir. Bunlar ve diğer hükümler ikraz Anlaşmasını veya ona ek her hangi bir anlaşmaya dercolunacaktır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine ikraz için tahsis olunacak Türk liraları, ikraz maksatları ile ilgili olarak Türk liralalarının istimal tarzı hususunda her iki hükümetin anlaşmaya varamamaları sebebiyle, Anlaşma tarihinden itibaren üç sene içinde verilmediği takdirde, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti işbu Türk liralalarını kanununun 104 ncu maddesinin cevaz verdiği her hangi bir maksat için kullanabilir.

2. Bu anlaşma gereğince yapılacak satışların neticesi olarak Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti hesabına tahassul edecek Türk liraları yekûnu 46 300 000 dolâr karşılığı Türk lirasından daha az olması halinde, 104 (g) fıkrasına göre Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine ikrazat olarak verilecek miktar, aradaki fark kadar azaltılacaktır, Türk liraları yekûnunun 46 300 000 dolâr karşılığını geçmesi takdirinde, artan kısmın % 50 si 104 (f) fıkrasına uygun olarak Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin istimaline tahsis olunacak ve % 50 si de ikrazata ayrılacaktır.

Madde — III.

Türk liralalarının yatırılması

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından (Birleşik Devletler bandıralı gemilerin kullanılması şartından mütevellit munzam navlun ücreti hariç) finanse edilen emtiaya ait mal ve navlun bedellerinin ödenmesi maksadıyla Türk liralaları Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti hesabına aşağıdaki şekilde yatırılacaktır:

(1) Buğday ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin dahilî alış fiatı CİF fiattan yüksek olan her hangi diğer bir emtia için, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin dâhilde istihsal edilen emtiaya tatbik ettiği alış fiatı üzerinden hesaplanmak üzere, işbu emtiaya ait Türk lirası meblâğına muadil bir miktarda;

(2) Diğer emtia için, satınalma müsaadelerinde derpiş edildiği şekilde Birleşik Devletler bankaları veya Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından dolâr tediyeleri yapıldığı tarihlerde genel olarak ithal muamelelerine (Farklı rayiç tatbik edilen ithalât hariç) tatbik edilen Birleşik Devletler dolârına tekabül eden kambiyo rayici üzerinden, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince tesbit edilmiş dahilî alış fiatlarında veya kambiyo rayici sisteminde bir değişiklik olması takdirinde, bu madde, işbu anlaşma uyarınca yapılacak mütaakıp muameleler bakımından yenden müzakere mevzuu olacaktır.

Madde — IV.

Umumi hükümler

1. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, bu anlaşma hükümlerine göre mubayaa edilen ihtiyaç fazlası zirai maddelerin, başka memleketlere satılmasına veya sevk olunmasına veya dahili ihtiyaçtan gayri maksatlar için kullanılmasına (Bu şekilde bir satış, sevkiyat veya istimal hususunda, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin sarih müsaadesi hariç) mâni olmak üzere gereken bütün tedbirleri almayı ve bu maddeler mubayaasının, Amerika Birleşik Devletlerine dost olmıyan memleketlerin bu veya buna mümasil emtiadan, ellerinde bulunan mevcudun artmasını intaetmiyeceği hususunda teminat vermeyi taahhüdetmiştir.

2. Her iki Hükümet, bu anlaşma hükümlerine göre mubayaa edilen ihtiyaç fazlası zirai emtia alım satımının dünya zirai emtia fiyat muvazenesini ihlâl etmemesi, Amerika Birleşik Devletlerinin mevzu bahis emtiaya ait piyasalarında tahavvüle sebebiyet vermemesi ve hür dünya memleketleri arasındaki ticari munasebatı maddeten ızrar etmemesinin temini hususunda münasip tedbirleri almayı taahhüdetmişlerdir.

3. Her iki Hükümet bu anlaşmanın tatbikinde hususi ticaret erbabına tesirli şekilde faaliyet göstermelerini mümkün kılaacak ticari şartları sağlamaya çalışacaklar ve zirai maddelere ait devamlı piyasa taleplerini artırmak ve geliştirmek için ellerinden gelen gayreti sarf edeceklerdir.

4. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Amerika Birleşik Devletler Hükümetinin talebi üzerine, bilhassa emtianın memlekete girişi, vaziyeti ve normal piyasa sürümlerinin idamesine ait tedbirler dâhil, programın inkişafı ile aynı veya benzeri emtianın ihracatı hakkında malûmat vermeyi taahhüdeder.

Madde — V.

İstişare

Taraflardan birinin talebi üzerine, iki Hükümet, bu anlaşmanın tatbiki veya bu anlaşma gereğince yapılan muameleleriyle ilgili her hangi bir mesele hakkında istişarede bulunacaklardır.

Madde — VI.

Meriyete giriş

Bu anlaşma imzası tarihinde meriyete girecektir.

Yukardaki hususları tasdik zımında, bu maksatla gerekli şekilde salâhiyetli kılınmış olan murahhaslar işbu anlaşmayı imzalamışlardır.

Ankara'da 1956 senesinin Kasım ayının 12 nci Pazartesi günü İngilizce iki nüsha halinde tanzim olunmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

adına

Melih Esenbel

Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel
Sekreteri

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti

adına

Fletcher Warren

Amerika Büyük Elçisi

Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası

Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğince dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları

5 . VI . 1959 ve 1/145

7 . VI . 1959 ve 4/252

Cilt Sayfa

2 70

9 346,435:436,443,445,465:469

[İnikat : 76 — 273 sıra sayılı matbuat 76 ncı İnikat Zabıt Ceridesine bağlıdır.]